

LEIDINYS „GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO LENGVATA MOKANTIEMS GYVYBĖS DRAUDIMO ĮMOKAS“

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) 21 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, nuolatinis Lietuvos gyventojas iš savo pajamų gali atimti per mokestinį laikotarpį, t. y. per kalendorinius metus sumokėtas įmokas pagal gyvybės draudimo sutartis ir tokiu būdu susigrąžinti dalį pajamų mokesčio, išskaičiuoto (sumokėto) nuo mokestiniu laikotarpiu gautų pajamų, arba sumažinti mokėtiną pajamų mokestį.

1. Kas gali pasinaudoti lengvata?

Lengvata gali pasinaudoti išlaidas patyręs (faktiškai įmokas pagal gyvybės draudimo sutartį mokėjęs) nuolatinis Lietuvos gyventojas, kuris:

- tą mokestinį laikotarpį Lietuvoje turi nuolatinę gyvenamąją vietą, arba
- kurio asmeninių, socialinių arba ekonominių interesų buvimo vieta tą mokestinį laikotarpį yra veikiau Lietuvoje negu užsienyje, arba
- kuris tą mokestinį laikotarpį Lietuvoje ištisai arba su pertraukomis išbuvo 183 ar daugiau dienų.

Kas laikomas nuolatiniu Lietuvos gyventoju (toliau - gyventojas), plačiau paaiškinta GPMĮ 4 straipsnio komentare, kuris paskelbtas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt).

2. Kas negali pasinaudoti lengvata?

Lengvata negali pasinaudoti gyventojas, kuris mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) gavo:

- vien neapmokestinamųjų pajamų ir (ar)
- pajamų vien iš veiklos, vykdomos turint verslo liudijimą ir (ar)
- vien pajamų, kurios apmokestinamos taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą (t. y. ne individualios veiklos pajamos, gautos pardavus ar kitaip perleidus nuosavybės atliekas).

3. Kokioms gyvybės draudimo sutartims taikoma lengvata?

Lengvata taikoma gyvybės draudimo sutartims, kuriose nustatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus gyvybės draudimo sutarties galiojimo terminui.

4. Ar lengvata taikoma tik su Lietuvos draudimo bendrove sudarytoms sutartims?

Lengvata taikoma tiek su Lietuvoje registruota draudimo bendrove sudarytoms sutartims, tiek sutartims, kurios sudarytos su užsienio valstybėse įsteigta draudimo veiklą vykdančia bendrove, tačiau:

- jeigu sutartis sudaryta iki 2004-04-30, tai užsienio valstybės įmonė negali būti įregistruota ar kitaip organizuota tikslinėje teritorijoje, o
- jeigu sutartis sudaryta po 2004-05-01, tai užsienio valstybės įmonė gali būti įregistruota ar kitaip organizuota tik Europos ekonominės erdvės valstybėje narėje.

5. Kokiam laikotarpiui turi būti sudaryta gyvybės draudimo sutartis, kad būtų taikoma lengvata?

Lengvatos taikymas nepriklauso nuo gyvybės draudimo sutarties termino. Svarbu, kad tai būtų tokia gyvybės draudimo sutartis, kurioje numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudžiamajam įvykiui, bet ir pasibaigus gyvybės draudimo sutarties galiojimo terminui.

6. Kieno naudai mokamoms įmokoms taikoma lengvata?

Lengvata taikoma, jeigu pagal gyvybės draudimo sutartį įmokos mokamos tik įstatyme numatytų gyventojų naudai, t. y., kai naudos gavėju draudimo laikotarpio pabaigoje yra:

- pats gyventojas,
- gyventojų sutuoktinis,
- gyventojų nepilnamečiai vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje),
- iki 18 metų ir vyresni neįgalieji vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečiai asmenys, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis,
- iki 18 metų ir vyresni vaikai (įvaikiai, globotiniai, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje, pilnamečiai asmenys, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) šeimoje), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia).

Apdraustojo mirties atveju naudos gavėju gali būti nurodytas ir kitas asmuo (pvz., anūkas).

7. Ar taikoma lengvata, jeigu einamaisiais metais vaikas (įvaikis, globotinis) tampa pilnamečiu arba praranda/įgyja atitinkamą statusą?

Kai vaikas (įvaikis, globotinis) einamaisiais metais tampa pilnamečiu, tai gyventojas iš savo pajamų gali atimti tik tas gyvybės draudimo įmokas, kurias faktiškai sumokėjo vaiko (įvaikio, globotinio) naudai iki jo tapimo pilnamečiu datos. Kai, pvz., vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) einamaisiais metais tampa neįgaliuoju, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, tai gyventojas iš savo pajamų gali atimti tas gyvybės draudimo įmokas, kurias faktiškai sumokėjo nuo jo tapimo neįgaliuoju datos.

8. Ar galima atimti visą sumokėtų įmokų sumą?

Lengvata yra ribojamo dydžio. Bendra visų atimamų išlaidų (t. y. gyvybės draudimo įmokų, įmokų į II ir III pakopos pensijų fondus, palūkanų už kreditą būstui įsigyti ar statyti, už profesinį mokymą ar studijas sumokėtų įmokų) suma negali viršyti 25 procentų apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15, 20 ar 32 procentų pajamų mokesčio tarifas, sumos, apskaičiuotos iš visų mokestiniais metais gautų pajamų atėmus GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 1-5 punktuose nurodytas sumas. Be to, atimamų gyvybės draudimo įmokų ir/ar įmokų į II ir III pakopos pensijų fondus išlaidų suma bet koku atveju negali viršyti 1500 eurų.

Taigi, iš pajamų galima atimti tik nustatytą dydžių neviršijančią įmokų sumą.

1 pavyzdys

Tarkime, gyventojų kalendorinių metų apmokestinamosios pajamos, apskaičiuotos GPMĮ 16 straipsnyje nustatyta tvarka - 12 000 Eurų.

Šiuo atveju 25 proc. suma nuo gautos apmokestinamųjų pajamų sumos – 3000 Eur ($12\,000 \times 25 / 100$).

Tarkime, kalendoriniais metais gyventojas mokėjo tik gyvybės draudimo įmokas ir viso per kalendorinius metus sumokėjo 1200 Eur.

Šiuo atveju gyventojų patirtų 1200 Eur išlaidų suma nėra didesnė už 25 proc. sumą - 3000 Eur ir neviršija 1500 Eur. Taigi, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, gyventojas iš kalendorinių metų pajamų galės atimti visą 1200 Eur sumą.

Tarkime, kalendoriniais metais gyventojas patyrė šias išlaidas:

- savo naudai sumokėjo gyvybės draudimo įmokas pagal gyvybės draudimo sutartį - 1200 Eur.
- savo naudai sumokėjo pensijų įmokas į Lietuvos Respublikoje įsteigtą pensijų fondą - 1000 Eur.

Visa gyventojų patirtų išlaidų suma - 2200 Eur ($1200 + 1000$).

Šiuo atveju gyventojų patirtų išlaidų 2200 Eur suma nėra didesnė už 25 proc. sumą - 3000 Eur, tačiau viršija 1500 Eur nustatytą ribojamą dydį. Taigi, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui,

gyventojas iš kalendorinių metų pajamų galės atimti ne didesnę nei 1500 Eur gyvybės draudimo ir pensijų įmokų sumą, nors viso tokių išlaidų patyrė 2200 Eur.

2 pavyzdys

Gyventojas pagal gyvybės draudimo sutartį, kurios draudimo laikotarpio pabaigoje naudos gavėja nurodyta jo nepilnametė dukra, kas mėnesį mokėjo po 50 Eur. Per kalendorinius metus iš viso jis sumokėjo 600 Eur draudimo įmokų. Naudos gavėja (dukra) tapo pilnamete kalendorinių metų liepos 31 d. Kadangi 350 Eur (50 Eur x 7 mėn.) gyventojas pagal šią sutartį sumokėjo iki dukters pilnametystės, t. y. iki liepos 31 d., o 250 Eur sumokėjo, kai ji jau buvo tapusi pilnamete. Gyventojas iš savo metinių pajamų galės atimti tik 350 Eur, jeigu ši suma neviršija 25 proc. apmokestinamųjų pajamų. 250 Eur gyventojas negalės atimti iš savo pajamų, nes laikoma, kad ši suma buvo sumokėta pilnamečio vaiko naudai.

3 pavyzdys

Gyventojas pagal gyvybės draudimo sutartį kalendoriniais metais savo naudai sumokėjo 5 000 Eur vienkartinę įmoką už laikotarpį ilgesnį, nei vieneri metai. Neatsižvelgiant į tai, kad įmokos sumokėtos už kelis metus, šios išlaidos laikomos patirtomis būtent tais metais, kai buvo sumokėtos. Iš kalendorinių metų pajamų gyventojas galės atimti tik 1500 Eur draudimo įmokų sumą, jeigu ši suma neviršija 25 proc. apmokestinamųjų pajamų. Likusi sumokėtų įmokų suma - 3500 Eur, negalės būti atimama iš pajamų.

9. Kaip pasinaudoti lengvata?

Gyventojas, norėdamas pasinaudoti mokesčio lengvata, turi pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPM311 forma).

Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų formų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklės patvirtintos VMI prie FM viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų formų ir jų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“.

10. Ar kartu su deklaracija reikia pateikti sumokėjimą patvirtinančius dokumentus, jeigu sutartis sudaryta su Lietuvos draudimo įmone?

Kai įmokos buvo sumokėtos Lietuvoje registruotai draudimo bendrovei, prie deklaracijos dokumentų pateikti nereikia.

Mokesčių administratorius duomenis apie gyventojų sumokėtas įmokas gauna iš gyvybės draudimo veiklą vykdančių juridinių asmenų. Tokių duomenų pateikimą reglamentuoja Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtas gyvybės draudimo įmokas FR0611 formos ir jos papildomo lapo FR0611P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės, patvirtintos VMI prie FM viršininko 2012 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. VA-85 „Dėl Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtas gyvybės draudimo įmokas FR0611 formos ir jos papildomo lapo FR0611P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklių patvirtinimo“.

Sumokėjimą Lietuvoje registruotai draudimo bendrovei patvirtinantys dokumentai pateikiami mokesčių administratoriui paprašius.

11. Ar kartu su deklaracija reikia pateikti sumokėjimą patvirtinančius dokumentus, jeigu sutartis sudaryta su užsienyje registruota draudimo įmone?

Kai įmokos buvo sumokėtos užsienio valstybėje įregistruotiems juridiniams asmenims, prie deklaracijos turi būti pridėti išlaidas pagrindžiantys dokumentai (draudimo polisas, įmokų sumokėjimą patvirtinantys dokumentai, draudimo įmonės išduotas laisvos formos dokumentas, patvirtinantis įmokų gavimą).

12. Kada reikia pateikti deklaraciją?

Metinę pajamų mokesčio deklaraciją reikia pateikti iki kalendorinių metų, einančių po mokestinio laikotarpio, už kurį deklaracija yra teikiama, gegužės 1 dienos (pvz., už 2023 metus - iki 2024 metų gegužės 1 d.).

13. Kam ir kokiais būdais galima pateikti užpildytą deklaraciją?

Patogiausia ir paprasčiausia pajamų mokesčio deklaraciją užpildyti ir pateikti elektroniniu būdu per VMI prie FM Elektroninio deklaravimo sistemą (<https://deklaravimas.vmi.lt/>) pasinaudojus vedliu, parengtu pagal klausimų – atsakymų principą.

Elektroninėmis paslaugomis nesinaudojantis gyventojas popierinę deklaraciją kartu su atitinkamais užpildytais priedais gali atsiųsti paštu arba pristatyti į bet kurią apskrities valstybinę mokesčių inspekciją.

Informaciją apie deklaracijų pildymą ir teikimą elektroniniu būdu galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: deklaravimas.vmi.lt).

14. Papildoma informacija

Išsamią informaciją apie gyvybės draudimo įmokas mokantiems asmenims taikomą lengvatą galima rasti GPMĮ 21 straipsnio komentare, kuris paskelbtas VMI prie FM interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt) arba dėl konsultacijų galima paskambinti į VMI prie FM Mokesčių informacijos centrą telefonu +370 5 260 5060.